

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขความเข้าใจอันคลาดเคลื่อนของคนในสังคมไทย ที่เข้าใจว่าคนต่างด้าวไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิที่จะได้รับการบันทึกในทะเบียนราษฎรไทย โดยมุ่งศึกษา “คนต่างด้าวในทะเบียนราษฎรไทย” โดยทำการศึกษาถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับคนต่างด้าวในทะเบียนราษฎรไทย ศึกษาการเข้าและออกจากทะเบียนราษฎรไทยของคนต่างด้าว รวมถึงปัญหาที่คนต่างด้าวต้องเผชิญในการเข้าและออกจากทะเบียนราษฎรไทย ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร และวิจัยเชิงประสบการณ์ ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการทดลองเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาวิทยานิพนธ์ค้นพบองค์ความรู้ ดังต่อไปนี้

ประการแรก “คนต่างด้าวในทะเบียนราษฎรไทย” คือ บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับการบันทึกในทะเบียนราษฎรไทย ซึ่งปรากฏมีทั้งคนต่างด้าวที่มีรัฐเจ้าของตัวบุคคล และคนต่างด้าวไร้รัฐ โดยสามารถจำแนกคนต่างด้าวในทะเบียนราษฎรไทยได้เป็น 1.คนต่างด้าวที่ได้รับการบันทึกในทะเบียนบ้าน และ 2.คนต่างด้าวที่ได้รับการบันทึกในทะเบียนประวัติ

ประการที่สอง คนต่างด้าวสามารถเข้าสู่ทะเบียนราษฎรไทย ด้วยเหตุ 3 ประการ คือ 1.โดยความยินยอมของรัฐ(consent of state)ภายใต้หลักต่างตอบแทน 2.โดยความจำเป็นของสังคม(social need) เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และ 3.โดยหลักสิทธิมนุษยชน(human rights) เพื่อเคารพต่อสิทธิในชีวิต เพื่อการรับรองความเป็นบุคคล และเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของบุคคลในครอบครัว(family unity)

ประการที่สาม คนต่างด้าวต้องออกจากทะเบียนราษฎรไทย ด้วยเหตุ 3 ประการ คือ 1.สิ้นสุดสภาพบุคคล 2.สิ้นสุดสิทธิอาศัยตามกฎหมายไทย และ 3.สิ้นสุดสถานะคนต่างด้าว หรือได้สถานะคนสัญชาติไทย ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

ประการที่สี่ คนต่างด้าวและญาติต้องเผชิญปัญหาในการใช้สิทธิในกระบวนการเข้าและออกจากทะเบียนราษฎรด้วยกันทั้งสิ้น 9 ปัญหา คือ 1.ปัญหาการพิสูจน์ความเป็นผู้ทรงสิทธิ 2.ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานในการเตรียมคำร้อง 3. ปัญหาการถูกปฏิเสธสิทธิในการเข้าและออกจากทะเบียนราษฎร 4.ปัญหาการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมภายหลังถูกปฏิเสธสิทธิ 5.ปัญหาความล่าช้าภายหลังการรับคำร้อง 6. ปัญหาการแสวงหาพยานหลักฐานภายหลังการรับคำร้อง 7.ปัญหาการบันทึกข้อมูลในทะเบียนราษฎรคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง 8.ปัญหาการได้รับเอกสารสิทธิไม่ครบ และ 9.ปัญหาการไม่ได้รับเอกสารสิทธิ

ประการที่ห้า ผู้ศึกษาวิทยานิพนธ์พบว่าปัญหาในการใช้สิทธิในกระบวนการเข้าและออกจากทะเบียนราษฎร จะได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพหากคนต่างด้าวซึ่งเป็นเจ้าของปัญหาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาของตนเอง (เริ่มตั้งแต่การแยกแยะปัญหา การสืบค้นถึงสาเหตุแห่งปัญหา และการวางแผนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อันจะนำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมในที่สุด)

Abstract

The ultimate goal of this thesis is to make co-understanding about the legal status of aliens in the Thai society. In the past, most of people have been wrongly perceived that aliens are not entitled as right holders and to be registered in Thai civil registration. Therefore, this thesis aims to study issues on aliens in Thai civil registration in following four perspectives: 1) Basic ideas on aliens in Thai civil registration; 2) Processes of registration into Thai civil registration for aliens; 3) Processes of removing aliens from Thai civil registration; and 4) Problems which aliens would face during the process of registration into and leaving off Thai civil registration.

Documentary research, in-depth interview, participatory research (in academic activities) and field research (as legal advocate) are methodology used in the thesis.

By deeply and thoroughly studying and doing the research, these knowledge were discovered:

Firstly, aliens in Thai civil registration are those who do not have Thai nationality, but are registered into Thai civil registration. The registered aliens can be both those having personal state or stateless ones. Nevertheless, the aliens in Thai civil registration can be registered in these two different kinds of civil registration: house registration and profile registration.

Secondly, there are three crucial and sensible reasons for the Thai state to accept aliens being registered into Thai civil registration: consent of the Thai state under Principle of Reciprocity; Thai social need for supporting economic growth and; the protection of human rights, especially for right to life, legal recognition of persons and family unity.

Thirdly, aliens have to be removed from Thai civil registration because they are no longer legal persons; they do not have right to reside according to Thai laws and; their legal status changes from aliens to Thai nationals (having Thai nationality) according to conditions of relating laws.

Fourthly, these nine problems are what aliens and also the family would face during the processes of registration into and leaving off Thai civil registration: proving their status as right holders in Thai civil registration; collecting evidences and witnesses for application preparation; being denied rights to register into and leave off Thai civil registration; accessing to judicial process after denial of such rights; facing prolongation after application acceptance; being ordered to finding more evidences and witnesses after application acceptance; registering incorrect information; receiving only some of papers proving right to Thai civil registration and; being denied to have all of papers proving such right.

Lastly, the study realizes that all of the problems aforesaid which the aliens would face can be solved effectively if the aliens, themselves as problem owners participate in every single step along the process of problem resolution (starting with identifying problems, finding the root cause of problems and setting a suitable plan to solve problems for themselves.)